

Inhoud

INLEIDING: de fotocamera in de oorlog 6

EUROPA: DE STRIJD TEGEN HET FASCISME 12

DE WEG NAAR DE OORLOG: de aanleiding tot het conflict 14
De bewapening voor het armageddon 28 • De schande van de appeasement-
politiek 38

DE AS-INVASIES 45

Blitzkrieg 46 • De val van Frankrijk 60
Het eilandfort 76 • Het leven in het Derde Rijk 92
Mussolini's tegenslagen 100 • Barbarossa 114

DE GROTE DRIE 129

De slapende reus 130 • De titanenstrijd 142
Desert Storm 156 • Bombardement van steden 172
'De zwakke plek' 186 • Verzet en collaboratie 202

DE BEVRIJDING 213

D-Day 214 • De rode vloed 232
Het offensief naar de Rijn 248 • Het Derde Rijk in de as 266
De holocaust 282

AZIË: DE OPKOMST EN VAL VAN HET JAPANESE RIJK 294

HET JAPANESE EXPANSIONISME: De oorlog in China 296
De olieblokkade 308

DE RIJZENDE ZON 317

De dag van de schande 318 • De val van Singapore 338
Aanvallen op het zuiden 354 • De nederlaag op de Filipijnen 376
Japanse wreedheden 396

DE TEGENAANVAL 409

Kracht verzamelen 410 • Midway 422
In de jungle 442 • De omslag 464
De slag om Birma 484

JAPAN VERNIETIGD 501

De terugkeer van MacArthur 502 • De overwinning in Zuidoost-Azië 520
Vuurstormen in Tokyo 538 • Zwart zand 556
De atoombom 574
Nasleep: de afrekening 592

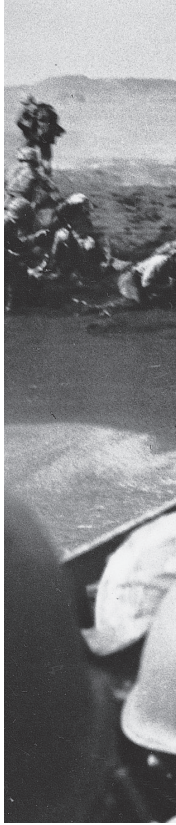
Register 599

DE FOTOCAMERA IN DE OORLOG

In april 1940 verscheen er een luchtfoto van de door de nazi's bezette stad Bergen in de Britse krant *The Daily Mirror*. "Hier bombarderen wij Bergen", luidde het bijschrift. "Als u naar de foto kijkt, neemt u haast deel aan het bombardement – u ziet precies wat de piloten vanuit hun cockpit zagen."

Het was een betrekkelijk nieuwe ervaring voor lezers van kranten en tijdschriften om te zien wat piloten, soldaten en mariniers zagen. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd de realiteit van de strijd iedere dag bij de burgers thuis gebracht – niet in de laatste plaats omdat de burgers zichzelf vaak in de vuurlinie bevonden.

Dit was tenslotte de eerste echte gefotografeerde oorlog. De fotografen hadden in de Eerste Wereldoorlog te maken gehad met vele moeilijkheden: hun apparatuur was onpraktisch en hun films hadden een betrekkelijk lange belichtingstijd – nauwelijks voldoende om de actie vast te leggen. En wanneer ze er in slaagden een indrukwekkende foto te maken, oefenden de militaire autoriteiten een strenge censuur uit, omdat zij deze betrekkelijk nieuwe vorm van

Fotografen van het Amerikaanse leger in actie.

Februari 1945: Amerikaanse mariniers landen op Iwo Jima, een foto van sergeant Neil Gillespie.

verslaggeving uitermate wantrouwd. Een generatie later was de technologie sterk verbeterd: nu konden er actiefoto's worden gemaakt en waren fotocamera's zo klein dat ze in een broekzak pasten. Door de verbeterde transport- en communicatiemiddelen bereikten de foto's eerder de belangrijke nieuwe fototijdschriften – *Life* in Amerika, *Picture Post* in Groot-Brittannië en *Signal* in Duitsland.

De fotografen uit de Tweede Wereldoorlog hadden verschillende redenen om te fotograferen. In de periode voor het uitbreken van de oorlog hadden de nazi's de fotografie gebruikt in hun propagandastrijd. Adolf Hitler zelf was geobsedeerd door het creëren van het juiste beeld van hemzelf voor het nageslacht en hij verbood foto's waarop hij een bril of een lederhose droeg. Met een steek onder water naar Churchill, zei hij: "Je kunt niet worden vereeuwigd met een sigaar in de mond". De minister van Propaganda Josef Goebbels had propagandadiensten in elke legereenheid, met elk meer dan honderd voertuigen en motorkoeriers om films naar de dichtstbijzijnde luchtbasis te brengen. Elke foto die door de Duitse militaire fotografen werd genomen, werd gecontroleerd op het effect ervan op de oorlogsinspanningen. De Russen hadden eenzelfde politiek. Het kon gevaarlijk zijn een officiële fotograaf van

1941: een in scène gezette foto van een Italiaan die zich overgeeft.

BOVEN: de geest van de Blitz in Londen, november 1940. RECHTSBOVEN: Britse kinderen schuilen tegen een luchtaanval, Kent 1940.

1941: militairen rennen door de straten van Bardia in Libië. Een foto van het Britse leger.

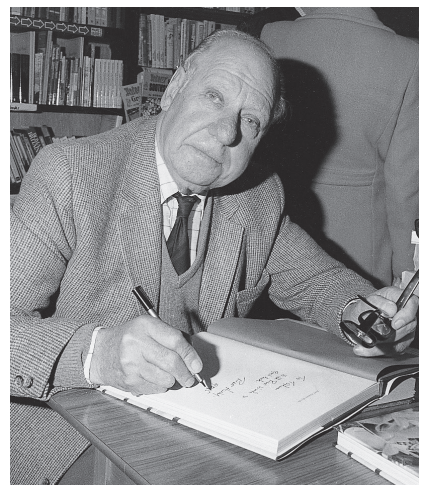

30 april 1945: de Russische vlag wordt gehesen op de Reichstag; door Yevgeni Khaldei, fotograaf van het Rode Leger.

een totalitair regime te zijn. Duitse militaire fotografen die niet beschikten over voldoende ideologisch ‘enthousiasme’ werden naar het Russische front gestuurd; Russische fotografen konden worden geëxecuteerd als ze ‘defaitistische’ foto’s maakten.

In het democratische Westen was de houding ten opzichte van officiële fotografen toleranter. In het algemeen vond men dat de waarheid de beste vorm van propaganda was, hoewel onderwerpen die een negatief effect op het moreel konden hebben, zoals oorlogsslachtoffers, zeer gevoelig werden geacht. Het Amerikaanse leger wilde erg graag fotografen in zijn gelederen hebben: ze kregen een opleiding van vier maanden, de rang van officier (fotografen van *Life* waren kolonel) en een voorkeursbehandeling. Het Britse leger daarentegen had minder respect voor fotografen: er werden slechts veertig aangenomen toen de vijandigheden begonnen en zij bleven gedurende de hele oorlog sergeant.

Ondanks de technologische verbeteringen was het algemeen bekend dat fotograferen moeilijk was.

Bert Hardy, fotograaf van de *Picture Post*.